

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

во Укр. інформ. бюро, 1984. 72 с.

13. Галузевий державний архів Служби зовнішньої розвідки України, ф. 1, спр. 12617, т. 2.

14. ГДА СБУ, ф. 5, спр. 26440, т. 2.

15. Хроніка. Д. Г. В Румунії. Могила гетьмана Івана Мазепи. *Тризуб*. Париж, 1926. Ч. 18. С. 27.

16. Хроніка. В Румунії. Д. Г. Свято незалежності в Румунії. *Тризуб*. 1927. Ч. 8. С. 25–27.

17. Звіт Союзу українських журналістів і письменників на чужині [за період від 26.III.1934 до 29.X.1935]. Прага, 1935. 4 с.

18. Органы государственной безопасности СССР. Сб. документов. Т. V. Кн. 2: Границы СССР восстановлены (1 июля – 31 декабря 1944 г.) / ФСБ РФ, Академия ФСБ РФ; ред. коллегия: Н. П. Патрушев (предс.) и др. Москва: Кучково поле, 2007. 895 с.

ЗАКОН ПРО ТИМЧАСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПОРЯДОК ЗАКОНОДАВСТВА УНР 1920 Р.

Войтенко К. С.

*Студентка I курсу Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Науковий керівник: Козаченко А. І.

*д. ю. н., доцент, завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін
Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Дослідження історичного досвіду України в контексті державотворення, механізму функціонування органів державної влади є надзвичайно важливим і актуальним напрямом дослідження в умовах сучасних реалій, коли швидкі реформування гальмують ефективний суспільно-політичний розвиток України та її інтегративні зовнішньополітичні процеси. Важливим прикладом є законодавча діяльність Директорії УНР, позитивні та негативні елементи структури органів державної влади.

Питаннями законотворення в часи Директорії займалися такі науковці як В. Рум'янцев, К. Лісова, В. Єрмолаєв, Л. Шевчук та інші, однак варто зазначити, що дослідження стану законодавства та ролі представницьких органів влади періоду «Другої» УНР потребує додаткового дослідження та наукового аналізу.

Серпнева декларація, прийнята 1920 р., визначила вже характерний «демократично-республіканський, на основі парламентаризму» напрям розбудови держави, однак цей проект не було втілено у життя [1, с. 128]. На думку В. Єрмолаєва, цю декларацію не вдалось реалізувати, оскільки вона передбачала суто парламентську модель організації влади, з якою не погоджувався лідер Директорії Симон Петлюра [2, с. 75].

Вже 12 листопада 1920 р. за кілька днів до краху УНР Директорією приймається новий Закон про тимчасове управління УНР, основною метою якого було врегулювати гілки державної влади та забезпечити перехід від парламентської до парламентсько-президентської республіки. Верховна влада в УНР «тимчасово організовується шляхом розмежування та координування державних функцій між Директорією, Державною Народною Радою і Радою Народних Міністрів» [3, с. 271].

Відповідно до статті 2, до компетенції Директорії належало «затвердження прийнятих Державною Народною Радою законів», прийнятих Радою Народних Міністрів призначень і звільнень, прийнятих Державною Народною Радою домовленостей з іншими державами, представлення УНР на міжнародній арені, затвердження Голови Ради Міністрів та членів Ради Міністрів» [4, с. 85]. Не визначено склад та порядок формування цього органу державної влади. А оскільки на момент прийняття закону Директорія майже повністю ототожнювалась із особою Симона Петлюри, то можна зробити висновок, що Голова Директорії взяв на себе повноваження глави держави.

Національному передпарламенту – Державній Народній Раді як тимчасовому органу представництва за Законом належить законодавча влада до скликання парламенту УНР (ст. 4) [4, с. 85]. Якщо через рік не буде скликано парламент, то для продовження законодавчої роботи призначаються нові вибори. Крім безпосередніх функцій у цій сфері, відповідно до ст. 13, належали: контроль за діяльністю уряду, призначення комісій, складання державного бюджету, контроль за його виконанням, розгляд питань про запозичення та інші державні зобов'язання [4, с. 85]. Склад, порядок скликання та обсяг прав Державної Народної Ради в цьому законі не визначено. Він відсилає до іншого закону «Про Державну Народну Раду Української Народної Республіки».

Невизначеним залишався статус уряду. Згідно з ст. 15, прем'єр-міністр призначався Директорією, яка, за його пропозицією, затверджувала і членів уряду, але, з іншого боку Рада Народних Міністрів відповідала за свою діяльність перед Державною Народною Радою. Голова Ради Народних Міністрів формує Раду Народних Міністрів, в склад якої входять всі міністри або керуючі міністерствами та Державний Секретар, останній з правом дорадчого голосу [5, с. 143]. В законі не надано чіткого пояснення ролі Ради Народних Міністрів у системі виконавчої влади, а також склад також залишався невизначеним.

Таким чином, Закон про тимчасове управління УНР окреслює розподіл повноважень між Директорією, Державною Народною Радою, Радою Народних Міністрів. Нормативно-правове визначення роботи цих органів було недосконалим, не зазначалося складу та порядок формування. Однак, здійснено спробу врегулювання повноважень між

органами державної влади і, незважаючи на надзвичайно складні умови, в яких діяла Директорія, в УНР не припинявся конституційний і звичайний законодавчий процес, спроби відродження парламентаризму, створення передпарламенту. Керівну роль було закріплено за Директорією, яку уособлював її голова. Тому форму правління можна охарактеризувати як президентсько-парламентську республіку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української конституції. Київ:Т-во «Знання» України, 1993. С. 129.
2. Єрмолаєв В. Гетьманат і директорія: спроби відновлення вищих представницьких органів. *Право України*. 2017. № 3. С. 62–79.
3. Стахів М. Директорія Української Народної Республіки. Велика українська юридична енциклопедія у 20 т. Т. 1: Історія держави і права України. Редкол. В. Д. Гончаренко та ін. Харків. 2016. С. 271.
4. Хрестоматія з історії держави і права України: у 2 т. Т. 2. Навч. посіб. для юрид. вищих навч. закладів і фак.: В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький; За ред. В. Д. Гончаренка. Київ: Ін Юре. 1997. С. 85.
5. Рум'янцев В. Директорія УНР та пошуки стратегії державотворення. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 3 (54). С. 143–151.

БОРОТЬБА ЗА ВИБОРЧІ ПРАВА ЖІНОК В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Лобко Н. В.

*к. і. н., доцент, доцент кафедри КППІДП ННІ права
Сумського державного університету*

Історично так склалося, що політична діяльність вважалася прерогативою чоловіків. Жінці відводилася традиційна роль хатньої робітниці, матері, берегині роду, їхні майнові та громадянські права, в тому числі право обирати й бути обраними, були обмежені. Проте жінки не збиралися миритися з таким становищем і розпочали боротьбу за набуття громадянських прав та свобод на рівні з чоловіками.

Жіночі рухи в кожній країні, звичайно, мали свої особливості. Але загальним в програмах жіночих організацій було те, що вони бачили в наданні жінкам права обирати і бути обраними.

Не був винятком і український жіночий рух. Дослідниця феміністичного руху